

มั่นคง ตรงไป ตรงมา
แนวหน้า

ปีที่ 34 ฉบับที่ 11782 วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 หน้า 8

โรค“มือเท้าปาก”ในเด็ก เข้าใจ..รู้ทัน..ก็ป้องกันได้

มี คำกล่าวที่ว่า..ลูกนั้นเป็นดวงใจของพ่อแม่ ดังนั้นแล้วคงไม่มีพ่อแม่คนไหนที่อยากเห็น ลูกของตนต้องทุกข์ทรมานหรือเสียชีวิตจากโรคภัยไข้เจ็บ อย่างที่ทราบกันดีว่าเด็กนั้นมีภูมิคุ้มกันที่ยังไม่แข็งแรง ขณะที่พฤติกรรมของเด็กๆ ก็ชอบเล่นซุกซนและไม่ค่อยจะรักษาสุขอนามัยเท่าไรนักทำให้รับเชื้อต่างๆ ได้ง่าย

ดร.นพ.พรเทพ ศิริวนารังสรรค์ อธิบดีกรมควบคุมโรค กล่าวถึงสถานการณ์โรค “มือเท้าปาก” ที่กำลังถูกพูดถึงในสังคมไทย โดยเริ่มจากกระแสข่าวการเสียชีวิตอย่างลึกลับของเด็กในประเทศกัมพูชาเมื่อปี 2555 ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าเกิดจากเชื้อเอนเทอโรไวรัส 71 ที่ก่อให้เกิดโรคมือเท้าปาก แต่ในห้วงเวลาดังกล่าวได้ทำให้เกิดการตื่นตระหนกไปทั่วประเทศ หลังประเทศไทยพบผู้ป่วยจนต้องสั่งปิดโรงเรียนชั่วคราวไปหลายแห่งเพื่อทำความสะอาด และคัดแยกเด็กที่ป่วยออกจากเด็กอื่นๆ เพื่อไม่ให้เกิดการติดต่อและรับนำตัวไปรักษา

“โรคมือเท้าปาก จริงๆ เป็นโรคที่พบมานานแล้วในประเทศไทย แต่ไม่ค่อยมีใครพูดถึงกันนัก เพิ่งมีการพูดถึงกันมา 2-3 ปีนี้เยอะขึ้น โดยภาพรวมการเกิดโรคจะเกิดได้ทั้งปี แต่ส่วนใหญ่จะพบมากช่วงหน้าฝนกับ

หน้าหนาวนิดหน่อย ถ้าเทียบกับหน้าร้อน โดยเฉลี่ยๆ ปีๆ หนึ่งจะมีคนไข้ประมาณ 30,000-60,000 คน อย่างปี'55 มีผู้ป่วย 50,000 คน สำหรับปีนี้ ตั้งแต่ มกราคมถึง 7 กรกฎาคม มีรายงานผู้ป่วย 18,181 ราย จากทั่วประเทศ แล้วก็ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นในเด็กเล็ก ผู้ใหญ่ไม่ค่อยเป็น” ดร.นพ.พรเทพ กล่าว

โรคมือเท้าปาก เกิดจากเชื้อไวรัสลำไส้หรือเอนเทอโรไวรัสหลายชนิด แต่ที่พบบ่อยๆ คือ คอกแซกกี เอ 16 (Coxsackie A16), คอกแซกกี เอ ชนิดอื่นๆ, เอคโคไวรัส (Echovirus) และ เอนเทอโรไวรัส 71 (Enterovirus 71) เหตุที่ระบาดหนักในฤดูฝน เพราะสภาพอากาศมี

ความชื้นและเย็น ทำให้เชื้อไวรัสมีความทนทานมากขึ้น ทั้งนี้มือเท้าปาก ไม่ใช่โรคที่มีแต่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังมีระบาดในอีกหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ลาว เป็นต้น

“ถ้าเป็นเมืองนอก ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าหนาว แต่บ้านเราอากาศอีกแบบหนึ่งจะแตกต่างกัน พวกโรคติดต่อทั้งหลายทั้งปวง บ้านเราส่วนใหญ่จะระบาดหน้าฝน ถ้าสังเกตคุณะ ตั้งแต่ใช้เลือดคอก ใช้หวัดใหญ่ รวมทั้งมือเท้าปากด้วย ก็ระบาดหน้าฝน เนื่องจาก

ตอนหน้าฝนอากาศจะชื้นแล้วก็เย็น ถ้าเทียบสภาพในบ้านเรา ก็จะไม่พบเชื้อที่ก่อโรค โดยเฉพาะพวกเชื้อไวรัส มันอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้นานขึ้น”

อธิบดีกรมควบคุมโรค เล่าต่อไปถึงสถานการณ์โรคมือเท้าปากในต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2556 พบผู้ป่วยแล้ว 8,895 ราย ขณะที่ช่วงเวลาเดียวกันในปี 2555 พบเพียง 1,105 ราย ถือว่าจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นถึง 8 เท่า ขณะที่ประเทศจีน ในปีนี้พบผู้ป่วยแล้ว 606,354 ราย

ซึ่งสาเหตุที่โรคสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว เพราะสภาพสังคมปัจจุบันที่เด็กเล็กจำนวนมากมาอยู่รวมกัน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนอนุบาล ศูนย์เด็กเล็ก ตลอดจนสนามเด็กเล่นในห้างสรรพสินค้า โดยเชื่อนี้จะอยู่ในน้ำมูก น้ำลาย ตลอดจนน้ำจากตุ่มพองแผลที่ขึ้นตามมือ เท้า และปาก เมื่อเด็กเล่นกันแล้วมีพฤติกรรมบางอย่าง เช่น หากเด็กที่มีเชื้อไวรัสดังกล่าวใช้มือที่เปื้อนน้ำมูกจับของเล่น แล้วเด็กอีกคนมาหยิบของเล่นนั้นอมเข้าปาก ก็มีโอกาสดูดเชื้อได้ จึงเป็นเหตุผลที่โรคมือเท้าปากระบาดในเด็กเป็นหลัก เนื่องจากเด็กยังมีสุขอนามัยที่ไม่ดีเท่าผู้ใหญ่

“เชื้อมือเท้าปาก ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เด็กจะหายได้เอง ไม่มียารักษา ไม่มีวัคซีน เด็กจะหายได้เอง มีเพียงกลุ่มน้อยเท่านั้นจะเสียชีวิต

การเสียชีวิตที่สำคัญเกิดจากภาวะแทรกซ้อนที่เชื้อขึ้นสมอง ทำให้มีอาการทางสมอง มีอาการหัวใจวาย และเด็กเสียชีวิต ปัจจัยหลักๆ ที่สำคัญ 2 อย่าง ประการที่หนึ่งคือเชื้อสายพันธุ์ที่รุนแรง ประการสองที่เด็กที่มีโรคประจำตัว อย่างเช่นเด็กไม่แข็งแรง เป็นโรคหัวใจ เป็นโรคปอดอยู่เดิม อันนี้คือปัจจัย”

ดร.นพ.พรเทพ อธิบายถึงสาเหตุที่ผู้ป่วยมือเท้าปากจำนวนหนึ่งเสียชีวิต แต่ยืนยันว่า ปกติ

แล้วแทบไม่ค่อยมีเด็กเสียชีวิตจากโรคดังกล่าว เช่น ในปี 2556 ไม่ปรากฏว่ามีผู้ป่วยมือเท้าปากเสียชีวิตในไทย และยังไม่พบการกลายพันธุ์ของเชื้อ แต่ทั้งนี้ยังต้องเฝ้าระวังเพราะเชื้ออาจจะติดต่อไปยังเด็กที่มีสุขภาพอ่อนแอได้

นอกจากนี้ยังฝากเตือนไปถึงพ่อแม่ผู้ปกครอง ให้สังเกตอาการป่วยของบุตรหลาน ว่าหากพบเด็กมีไข้คล้ายกับเป็นหวัด จากนั้นมีตุ่มที่มือ เท้า และปาก ให้สงสัยไว้ก่อนว่าเด็กเป็นผู้ติดเชื้อ โดยให้รีบไปพบแพทย์ทันที เพื่อทำการตรวจประเมินภาวะแทรกซ้อนและทำการรักษา ที่สำคัญหากพบว่าบุตรหลานป่วย ก็ไม่ควรพาไปยังที่ชุมนุมชน เช่น ศูนย์เด็กเล็ก เพราะจะกลายเป็นผู้แพร่เชื้อให้เด็กคนอื่นๆ ต่อไป

ส่วนมาตรการป้องกันในระดับชุมชน ที่ผ่านมารวมควบคุมโรคมุ่งเน้นไปที่ศูนย์เด็กเล็ก มีการฝึกอบรมครูพี่เลี้ยงให้รู้จักโรคมือเท้าปาก ดังนั้นเมื่อถึงช่วงเวลาที่เกิดการระบาด ทุกๆ เข้าเมื่อเด็กมาโรงเรียน ครูพี่เลี้ยงก็จะสังเกตตามร่างกายเด็กแต่ละคน ถ้าใครมีตุ่มสงสัยก็จะแยก

(ต่อด้านหลัง)

ดร.นพ.พรเทพ ศิริวนารังสรรค์
อธิบดีกรมควบคุมโรค

เด็กไว้แล้วส่งไปพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันที โดยไม่ให้ใช้ชีวิตปะปนกับเด็กอื่น เพื่อป้องกันเชื้อแพร่กระจาย แต่ในบางกรณี หากพบการระบาดแล้ว กล่าวคือถ้ามีเด็กป่วยหลายคน ก็ถือว่าเป็นการระบาด ก็ต้องปิดโรงเรียนเพื่อทำความสะอาดสถานที่ เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ต้องทำ ดีกว่าฝืนเปิดเรียนแล้วทำให้โรคยิ่งระบาดมากขึ้น

“การที่เขาปิดไมใช่เขาอยากจะปิด สมมติเด็กห้องหนึ่งมีเด็กป่วย 2 คนขึ้นไป พร้อมๆ กัน แสดงว่ามันระบาดแล้ว ก็ต้องปิดทำความสะอาด ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือว่าโรงเรียนเดียวกันมีเด็กป่วยหลายห้อง อันนี้ระบาดเยอะแล้ว ต้องปิดโรงเรียนเพื่อทำความสะอาด ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครอง และที่สำคัญคือเด็กป่วยจะได้ไม่มาโรงเรียน ก็คงไม่ต้องตกอกตกใจนะครับ มาตรการปิดโรงเรียนนี้ถือเป็นมาตรการที่ดี

ส่วนวิธีป้องกัน ก็คือ 1.สุขอนามัยที่ดี ซึ่งขณะนี้โรงเรียนต่างๆ ก็จะสอนเด็กล้างมือ อันนี้เป็นเรื่องที่ถูกต้องแล้วก็ดีมาก 2.สุขาภิบาลที่ดี การทำความสะอาดเครื่องใช้ อุปกรณ์ของเด็ก แก้วน้ำก็ของเด็กคนใดคนหนึ่ง ไม่ปนกัน ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดหน้า ต้องมีสัดส่วนของแต่ละคน ของเล่นก็ต้องทำความสะอาดบ่อยๆ ตากแดดบ่อยๆ เพื่อฆ่าเชื้อโรคอย่างนี้เป็นต้น”

ดร.นพ.พรเทพ กล่าวทิ้งท้าย พร้อมทั้งฝากไปถึงบรรดาห้างสรรพสินค้า ให้หมั่นทำความสะอาดเครื่องเล่นต่างๆ ที่เด็กนิยมไปเล่น อย่างน้อยวันละ 2-3 ครั้ง เพื่อไม่ให้แหล่งแพร่ระบาดของโรคมือเท้าปากได้

การป้องกันโรคมือเท้าปาก ทำได้ไม่ยาก เพียงแค่ใส่ใจหลัก 4 ร คือ 1.ร-รักษาความสะอาดสถานที่ ทั้งบ้าน โรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก 2.ร-รักษาสุขภาพอนามัย ล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังรับประทานอาหาร และหลังการขับถ่าย 3.ร-รู้ทันสังเกต หากมีไข้ มีจุดหรือผื่นแดงบริเวณมือ เท้า และปาก 4.ร-รู้ระวัง ไข้สูง หอบเหนื่อย ซึม กล้ามเนื้ออ่อนแรง

หากมีอาการดังกล่าว..ให้รีบไปพบแพทย์ทันที

